

การบริหารจัดการแม่น้ำโขง ของจีนตามแนวคิดผล ประโยชน์แห่งชาติและ ผลกระทบต่อประเทศลาว

แอนนี่ คำสร้อย* , พรภวิชัย หล้าพิระกุล**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานะปัจจุบันของการจัดการผลประโยชน์ของจีนในแม่น้ำโขง 2) ผลกระทบจากการจัดการผลประโยชน์ของจีนในแม่น้ำโขงที่มีต่อประเทศลาวโดยใช้วิธีการศึกษาผ่านเอกสารงานวิจัยและบทความวิชาการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากการบริหารผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของจีนที่มีต่อลาวนั้น แม้ว่าลาวจะมีการพึ่งพาและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมากจากการลงทุนและโครงการโครงสร้างพื้นฐานจากจีน แต่ผลกระทบจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงลาวก็ได้รับผลกระทบด้านลบไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การสูญเสียรายได้ การย้ายถิ่นฐานของชุมชนท้องถิ่น และการสูญเสียอำนาจอธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากประเทศลาวแล้วนั้น ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคมีความกังวลมากขึ้นเกี่ยวกับการครอบงำของจีนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ประเทศลาวคาดหวังว่ากรอบความร่วมมือแม่น้ำโขง - ล้านช้าง (Lancang- Mekong Cooperation – LMC) นั้นจะสามารถช่วยในการแก้ไขและการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของจีนให้มีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์ที่เท่าเทียมกันระหว่างจีนและลาวในอนาคต

คำสำคัญ : ผลประโยชน์แห่งชาติ, การบริหารจัดการผลประโยชน์, แม่น้ำโขง, จีน, ลาว

*อาจารย์ ประจำสำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง **อาจารย์ ดร. ประจำสำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

China's management of the Mekong River based on the concept of 'National interests' and its impact on Laos

Annie Khamsoy* , Pornpawis Lhapeerakul**

Abstract

The aims of this paper are 1) to conduct an in-depth investigation into the current status of China's management of interests in the Mekong River, as well as 2) to explore the implications of this management approach for Laos. To achieve this, the study will employ rigorous research methods, including a thorough analysis of relevant news reports, official documents, and scholarly articles. China's management of interests in the Mekong River has resulted in negative impacts on Laos, despite the country's heavy dependence on and economic benefits derived from Chinese investment and infrastructure projects. The effects of China's management approach have manifested in various ways, including environmental degradation, loss of income, displacement of local communities, and the erosion of natural resource sovereignty. These effects have become increasingly apparent in recent years. Beyond Laos, other countries in the Mekong River basin have also experienced similar negative impacts. Thus, it is crucial to examine the implications of China's management of the Mekong River and identify potential solutions to mitigate its adverse effects. Laos looks forward to the Lancang- Mekong Cooperation (LMC) framework as a potential avenue for resolving and managing China's interests in the Mekong River basin in an efficient and equitable manner. It is hoped that the LMC can provide a platform for constructive engagement and collaboration between China and Laos in the future, to ensure that China's management of the Mekong River aligns with the needs and interests of Laos and the region as a whole. By promoting greater dialogue and cooperation, it is possible to mitigate potential negative impacts and maximize benefits for all stakeholders involved.

*Lecturer, School of Sinology, Mae Fah Luang University, Ph.D., **Lecturer, School of Sinology, Mae Fah Luang University

1. บทนำ

แม่น้ำโขง (Mekong River) เป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลทอดมาจากประเทศจีนตอนใต้ ลงสู่ประเทศเมียนมา ไทย ลาว กัมพูชาและเวียดนาม ด้วยลักษณะการไหลของแม่น้ำสายนี้ที่ทอดผ่านประเทศถึง 6 ประเทศที่ถูกเรียกว่ากลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง และกลุ่มประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน ได้แก่ เมียนมา ลาว กัมพูชาและเวียดนามหรือในชื่อย่อกลุ่มประเทศ CLMV¹ ทำให้แม่น้ำสายนี้เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่คอยหล่อเลี้ยงประชาชนของทั้ง 6 ประเทศตั้งแต่อดีตเรื่อยมา ด้วยเหตุนี้ แม่น้ำโขงจึงมีความสำคัญต่อประเทศเหล่านี้เป็นอย่างมากทั้งในเชิงของภูมิรัฐศาสตร์ และภูมิเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำรงชีวิตของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำโขง เป็นแหล่งทรัพยากรทางน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร อุตสาหกรรม การประมง เป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมขนส่งและการค้าขายการไปมาหาสู่กันของประชาชนในประเทศเหล่านี้ อีกทั้งยังมีความสำคัญในฐานะตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งภายในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงด้วยกันเอง และกับประเทศนอกภูมิภาค ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Sitthichart Somta, n.d.) โดยในปี 1992 โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) ระหว่าง 6 ประเทศได้ถือกำเนิดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคการค้าการลงทุน ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตรและภาคบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขีดความสามารถและสร้างโอกาสในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก สนับสนุนให้มีการติดต่อและการแข่งขันระหว่างกัน² (Department of Fisheries, Foreign Fisheries Division, 2020)

การกระทำที่ส่งผลกระทบต่อแม่น้ำโขงในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านมานั้นมีหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเขื่อน การระเบิดเกาะแก่ง หรือแม้กระทั่งปริมาณน้ำในแม่น้ำโขงที่มากหรือน้อยเกินไปได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมและความร่วมมือของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงทั้ง 6 ประเทศเช่นเดียวกัน โดยกลุ่มประเทศเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ตระหนักถึง “ผลประโยชน์” ที่ตนเองจะได้รับจากแม่น้ำโขง โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตอนใต้จำต้องอาศัยการบริหารจัดการระบบแม่น้ำแบบผสมผสาน (Integrated Basin Flow Management Program - IBFM) (Kolakanh Khammavong, 2020, pp.1395-1403)

1 คือกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม โดยทั่วไปแล้วทั้งสี่ประเทศนี้ถือว่าเป็นประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดและยากจนที่สุดในภูมิภาค แต่ในช่วงระยะหลังมานี้กลับมีการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่น่าจับตามองเป็นอย่างมาก

2 กลุ่มประเทศ GMS ยังได้มีการลงนามในภาคผนวกและพิธีสารแนบท้ายของความตกลงขนส่งข้ามพรมแดน (GMS Cross-Border Transport Agreement) และเห็นชอบกับความริเริ่มในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพโดยให้การคุ้มครองระบบนิเวศของพื้นที่ป่าไม้และต้นน้ำในอนุภูมิภาค ภายใต้โครงการ GMS Bio-diversity Corridor ทั้งนี้ได้มีการลงนามข้อตกลงในเรื่องการขนส่ง การค้าพลังงาน การควบคุมโรคติดต่อในสัตว์ และการสื่อสารโทรคมนาคม (กรมประมง กองประมงต่างประเทศ, 2020)

ดังนั้น การบริหารจัดการน้ำของประเทศต้นทางอย่างประเทศจีนจึงสร้างผลกระทบกับกลุ่มประเทศปลายน้ำทั้ง 5 ประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยกลุ่มประเทศหลักที่ได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการน้ำโขงของจีนเป็นด่านแรกคือกลุ่มประเทศ “สามเหลี่ยมทองคำ” (Golden Triangle) อันได้แก่เมียนมา ไทยและลาว ซึ่งมีจุดบรรจบกันของแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และไหลเข้าสู่ประเทศลาวก่อนที่จะไหลออกมาสู่ภาคอีสานของไทย จากนั้นจึงไหลเรียบขนานชายแดนไทยและลาวสู่ประเทศกัมพูชาและเวียดนามก่อนที่จะไหลออกสู่ทะเล

การบริหารจัดการแม่น้ำโขงจึงถือเป็นการบริหารจัดการ “ผลประโยชน์” ของจีนที่เป็นประเทศต้นน้ำในการสร้างอิทธิพลและผลกระทบต่อประเทศปลายทางที่พึ่งพาอาศัยแม่น้ำโขง ซึ่งการบริหารจัดการเหล่านี้ได้แก่ การสร้างเขื่อนในกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร การระเบิดเกาะแก่งเพื่อเส้นทางเดินเรือสินค้าหรือแม้แต่ประเด็นปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากต้นน้ำในประเทศจีนสู่ประเทศปลายน้ำ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สร้างผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศปลายน้ำจากการสำรวจของคณะกรรมการการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) พบว่า ปัญหาปัจจุบันของแม่น้ำโขงคือระดับน้ำลดลงต่ำสุดในรอบ 20 ปี ส่งผลให้ประเทศที่อาศัยอยู่ตามลำน้ำโขงตอนล่าง อันได้แก่ เมียนมา ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ได้รับความเดือดร้อน (Kolakanh Khammavong, 2020, pp.1395-1403) ดังนั้นประเด็นเรื่องการบริหารจัดการแม่น้ำโขงจึงเปรียบเสมือนข้อได้เปรียบของจีนในการจัดการความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง เพราะจีนมองว่าแม่น้ำโขงนั้นเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง จีนจึงพยายามสร้างความร่วมมือทางด้านการเมือง สังคม ความมั่นคงและเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศกลุ่มน้ำโขงทั้ง 5 ประเทศ ทั้งนี้ นอกจากจีนจะต้องพัฒนาผลประโยชน์อันเป็นที่ทางตอนใต้ของจีนที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่ล่าช้าเมื่อเทียบกับพื้นที่ตะวันออกและพื้นที่อื่นๆ (Krisada Boonchai, 2010, pp. 85-106) ยังมีจุดประสงค์เพื่อการขยายอำนาจ บทบาท และการมีตัวตนในฐานะประเทศมหาอำนาจที่มีเหนือกว่าประเทศปลายน้ำเหล่านี้ ซึ่งจีนนอกจากจะมีบทบาทในการเป็นสมาชิกแล้ว ในอนุภาคกลุ่มน้ำโขงนั้นจีนยังมีบทบาทในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็น North – South Economic Corridor ที่เชื่อมโยงจีนลาว ไทย ลงไปถึงมาเลเซียและสิงคโปร์ หรือ East – West Economic Corridor ที่เชื่อมเมียนมา ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม (Mingwan Rattanakhot, 2021) และอีกนัยหนึ่งก็เพื่อสอดส่องและคานอำนาจกับชาติตะวันตกที่มีอยู่ในพื้นที่นี้ ในปัจจุบันนอกเหนือจากประเด็นทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจแล้ว ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่สร้างผลกระทบต่อกลุ่มประเทศในกลุ่มน้ำโขงมากที่สุดคือ การสร้างเขื่อนของจีน จีนได้สร้างเขื่อนขนาดใหญ่แห่งแรกในปี 1996 คือเขื่อนมานวานจากนั้นจีนสร้างเขื่อนเพิ่มบนแม่น้ำโขงรวมเป็น 11 เขื่อน (ThaiPBS, 2022) ซึ่งจุดนี้ชี้ให้เห็นว่าจีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้กำหนดชะตากรรมและเป็นผู้บริหารจัดการหลักในเรื่องผลประโยชน์บนแม่น้ำโขง เกิดเป็นอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าประเทศสมาชิกอื่นในกลุ่มแม่น้ำโขงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากประเด็นการบริหารจัดการผลประโยชน์ใน “แม่น้ำโขง” ของจีนที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อภูมิภาค โดยเฉพาะผลกระทบต่อประเทศปลายทาง เมียนมา ไทย ลาว กัมพูชาและเวียดนาม บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา 1.สถานการณ์การบริหารจัดการผลประโยชน์ใน “แม่น้ำโขง” ของจีนในปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร 2.ผลกระทบจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ใน “แม่น้ำโขง” ของจีนส่งผลกระทบต่อประเทศลาว เพราะประเทศลาวถือว่าเป็นประเทศที่มีชายแดนติดกับลาว ลาวมีการพึ่งพาอาศัยจีนทั้งในด้านการค้า การนำเข้าและส่งออก การลงทุน และลาวเป็นหนึ่งในประเทศสำคัญในนโยบาย “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” อีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศที่พึ่งพาจีนมากที่สุดจากบรรดาประเทศลุ่มน้ำโขงด้วยกัน บทความนี้ใช้วิธีการศึกษาผ่านข่าว เอกสาร งานวิจัยและบทความวิชาการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบกับการใช้ทฤษฎี “ผลประโยชน์แห่งชาติ” และแนวคิด “การบริหารจัดการผลประโยชน์” มาวิเคราะห์และอธิบายในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ผลประโยชน์แห่งชาติ “National Interests” และการบริหารจัดการผลประโยชน์ “Interest Management”

ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest)

ผลประโยชน์แห่งชาติถือเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญในการปกครองและบริหารประเทศของทุกประเทศในโลก ซึ่งอาจจะรวมถึงองค์กร บริษัทหรือตัวบุคคล อีกทั้งเป็นแนวคิดสำคัญประการแรกในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยผู้ปกครองประเทศหรือรัฐบาลจะต้องยึดถือประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างประเทศ โดยมีอาจจะให้ประเทศของตนสูญเสียประโยชน์หรือมิได้ประโยชน์ใด ๆ จากการดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศ ดังกล่าว สำหรับ Hans J. Morgenthau ได้ให้ความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติว่า “คือความอยู่รอด ซึ่งหมายถึง การปกป้องหรือรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางกายภาพ การเมือง และวัฒนธรรมให้รอดพ้นจากการรุกรานโดยชาติอื่น ๆ” (Algosai, 1965, pp.221-256) จากคำนิยามในภาพรวม ผลประโยชน์แห่งชาตินั้นจึงหมายถึง “แนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่สุดแล้วจากบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชและบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี” (Jiradej Milintapas, 2012) อีกนัยยะหนึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็น เป้าหมายและความทะเยอทะยานของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การทหาร หรือวัฒนธรรม หลักการสำคัญคือความอยู่รอด สวัสดิภาพ และความมั่นคงของประเทศ สิ่งสำคัญอีกอย่างคือการแสวงหาความมั่งคั่ง การเติบโตทางเศรษฐกิจและอำนาจ (Boundless, n.d.) ซึ่งอาจจะเข้าใจอย่างง่ายว่าคือ “things of benefit to nation: actions, circumstances, and decisions regarded as benefiting a particular nation”

และจากเอกสารคู่มือเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้กล่าวไว้ว่า “ผลประโยชน์แห่งชาติ คือ ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญของประชาชนส่วนรวม ความต้องการนั้นจึงมีลักษณะกว้างและค่อนข้างถาวรและเมื่อได้พิจารณากำหนดขึ้นแล้ว ก็จะต้องมุ่งกระทำโดยต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผล คำว่า “ความต้องการ” มีความหมายรวมทั้งความต้องการ (Want) โดยทั่วไปและความจำเป็น (Need) ที่ขาดเสียไม่ได้ ส่วนคำว่า “ประชาชนส่วนรวม” มีความหมายว่า ชาติ คือ ประชาชนส่วนรวมไม่ใช่บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ” (Jiradej Milintapas, 2012)

จากความหลากหลายทางความหมายของ “ผลประโยชน์แห่งชาติ” ที่ได้ยกมาข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่า ผลประโยชน์แห่งชาตินั้นมีความเกี่ยวข้องกับ “ประเทศ” และ “ชาติ” ซึ่ง “ชาติ” ในที่นี้หมายถึงประชาชนในชาติที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยประชาชนคนในชาติได้มอบหมายและได้ให้ความไว้วางใจกับผู้แทนตนหรือผู้ปกครองของตน อันหมายถึงรัฐบาลในการทำหน้าที่รักษาไว้ซึ่ง “ผลประโยชน์แห่งชาติ” โดยเห็นประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ นั้นหมายถึงการรักชาติของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องของชาตินิยมที่ก่อเกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 18-20 โดยขณะนั้นได้มีการเกิดขึ้นของ “รัฐสมัยใหม่” อันมีองค์ประกอบสำคัญหลายประการที่แตกต่างจากการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือ การมีระบบภาษีอากร ระบบราชการ กองทัพประจำการ และ รัฐสภา อันมีผู้นำของรัฐเป็นผู้นำในการทำหน้าที่แทนประชาชนและปกครองประชาชนควบคู่กันไป การบริหารจัดการในลักษณะ “รัฐสมัยใหม่” นั้นได้ถ่ายทอดแบบมายังการปกครองในปัจจุบันที่รัฐแต่ละรัฐนั้นถูกเรียกว่าประเทศ และการปกครองประเทศในปัจจุบันก็ยังคงให้ความสำคัญกับผลประโยชน์แห่งชาติไม่ว่าจะเป็นทั้งผู้ปกครองหรือประชาชนต้องมีความรักชาติที่เป็นไปตามแนวคิดชาตินิยม และเห็นผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินกิจกรรมทั้งในและต่างประเทศ แต่ทว่าด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปการดำเนินกิจกรรมทั้งในและต่างประเทศท้ายที่สุดแล้วผลประโยชน์แห่งชาติที่ประเทศ ๆ หนึ่งคำนึงถึงนั้นอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่แท้จริงเสมอไป ทั้งนี้เพราะในโลกแห่งความเป็นจริงย่อมมีปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมหรือเรื่องของ “อำนาจ” และ “ผลประโยชน์ที่เหนือกว่า” เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเมืองภายในที่เต็มไปด้วยการต่อรองผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ จากตัวแสดงที่หลากหลายเช่น บริษัทข้ามชาติหรือองค์กรระหว่างประเทศ หรือแม้กระทั่งการเมืองระหว่างประเทศที่ถ้าหากมีการดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศที่คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติอย่างแท้จริงเพียงอย่างเดียวอย่างตรงไปตรงมา ก็จะเป็นการก่อให้เกิดศัตรูหรือความขัดแย้งระหว่างประเทศขึ้นได้ (Kittipos Phuttivanich, 2021, pp. 1-25) อีกประการหนึ่งการบริหารจัดการผลประโยชน์ที่ดีหรือไม่ดีนั้นก็อาจจะนำมาซึ่งข้อดีข้อเสียมากมาย บางครั้งในทางปฏิบัติ เรื่องของผลประโยชน์แห่งชาตินั้นอาจจะอยู่บนความถูกต้องหรือความเท่าเทียม เพราะท้ายที่สุดแล้วผู้นำประเทศนั้นก็มองเพียงความอยู่รอดของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนเพียงเท่านั้น กล่าวคือความเกษม

สุขสมบูรณ์กับความมั่นคงปลอดภัยนั้นเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของประชาชาติ (National Defense College, 2010)

การบริหารจัดการผลประโยชน์ (Interest Management)

ในทางเศรษฐศาสตร์แล้วนั้น คือ การจัดการส่วนได้ส่วนเสีย กล่าวคือ หน่วยเหล่านั้น ซึ่งอยู่ภายใต้ส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องการหรือจะต้องได้รับ ซึ่งแจกจ่ายให้กับสมาชิกผู้จัดการและบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ตามที่สมาชิกผู้จัดการเห็นสมควร (LawInsider, n.d.) เมื่อมีการจัดการบริหารผลประโยชน์ได้ไม่ดีก็จะนำมาซึ่งความขัดแย้งในผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นสถานการณ์ที่บุคคลหรือองค์กรมีผลประโยชน์ที่แข่งขันกันตั้งแต่สองรายการขึ้นไป เมื่อเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ บุคคลหรือกลุ่มไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม เพราะอาจหมายถึงการทรยศต่อผลประโยชน์ของตนให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในสถานการณ์นั้น รวมถึงการได้ผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมก็อาจจะนำมาซึ่งความขัดแย้งได้ด้วยเช่นเดียวกัน (Birt, 2023) นอกจากนี้ การจัดการผลประโยชน์หมายถึงกระบวนการจัดการผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ในสถานการณ์หรือบริบทเฉพาะ ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การจัดการผลประโยชน์มักจะเกี่ยวข้องกับการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของประเทศหรือตัวแสดงต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและลดความขัดแย้ง (Men, 2016, pp.91-96) ตัวอย่างเช่น ในบริบทของแม่น้ำโขง การจัดการผลประโยชน์ของจีนอาจเกี่ยวข้องกับการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในการสร้างเขื่อนและการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำกับผลประโยชน์ของประเทศปลายน้ำในการรักษาการไหลของน้ำและการปกป้องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ การจัดการผลประโยชน์อาจเกี่ยวข้องกับการเจรจา การประนีประนอม และการพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันที่สามารถทำได้เช่นเดียวกัน (Fravel, 2012, pp. 505-532)

สำหรับในทางการเมืองการบริหารจัดการผลประโยชน์นั้นคล้ายคลึงกับทางเศรษฐศาสตร์แต่มีมุมมองของผลประโยชน์แห่งชาติ เมื่อมีการบริหารจัดการผลประโยชน์แห่งชาติหรือระหว่างประเทศได้ไม่ดีก็จะนำมาซึ่ง conflict of interest เช่นเดียวกัน ทั้งนี้การบริหารจัดการผลประโยชน์สามารถบริหารจัดการได้ตามวัตถุประสงค์และประเภทของผลประโยชน์ คือ ตามความสำคัญ การหวังผล และความเฉพาะเจาะจง การบริหารจัดการผลประโยชน์ที่ดีก็จะนำมาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติที่แท้จริง ทั้งนี้ตามแนวคิดของ Kittipos Phuttivanich ได้จำแนกผลประโยชน์แห่งชาติตามความสำคัญสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ “ผลประโยชน์ปฐมภูมิ” (Primary Interest) กับ “ผลประโยชน์ทุติยภูมิ” (Secondary Interest) และหากแบ่งตามการหวังผลของผลประโยชน์ การบริหารจัดการผลประโยชน์นั้นก็สามารถแบ่งได้เป็น “ผลประโยชน์ระยะยาว” (Long-term Interest) กับ “ผลประโยชน์ระยะสั้น” (Short-term Interest) อีกประการหนึ่งคือเมื่อใช้เกณฑ์ความเฉพาะเจาะจงในการจัดการผลประโยชน์จะสามารถแบ่ง

ได้เป็น 2 ประเภท คือการบริหารจัดการเพื่อ “ผลประโยชน์ทั่วไป” (General Interest) กับการบริหารจัดการเพื่อ “ผลประโยชน์เฉพาะด้าน” (Specific Interest) (Kittipos Phuttivanich, 2021, pp.1-25)

ผลประโยชน์ปฐมภูมิ กล่าวโดยง่ายคือ ผลประโยชน์ที่ประเทศนั้น ๆ มีอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นอธิปไตยเหนือดินแดน ที่ดิน แม่น้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรหรือประชาชนในประเทศเป็นผลประโยชน์ขั้นพื้นฐานที่ประเทศนั้น ๆ มีไว้ครอบครองและมิอาจจะเสียไปได้ ซึ่งประเทศใด ๆ ก็ตามในโลกล้วนให้ความสำคัญกับผลประโยชน์แห่งชาติปฐมภูมิเป็นที่สุด และมองว่าผลประโยชน์แห่งชาติปฐมภูมินั้นมีความสำคัญและมาก่อนเหนือสิ่งอื่นใดที่ประเทศควรจะกระทำหรือได้รับ ประเทศไม่สามารถที่จะยอมอ่อนข้อได้แม้แต่เพียงน้อยนิดหรือมิอาจจะยอมเสียผลประโยชน์ที่จะได้รับแม้แต่เพียงน้อยนิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Morgenthau ที่ว่าด้วยการรักษาอัตลักษณ์ของชาติทางกายภาพ ทางการเมือง และทางวัฒนธรรมให้รอดพ้นจากการรุกรานโดยชาติอื่น ๆ นั้น ก็ถูกจัดว่าเป็นผลประโยชน์ที่ไม่อาจประนีประนอมหรือเจรจาต่อรองได้แม้แต่เพียงน้อยนิด (Algosaiibi, 1965, pp.221-256) สำหรับผลประโยชน์ทุติยภูมิ คือ ผลประโยชน์ที่สำคัญต่อการคงอยู่ของรัฐ แต่ยังไม่เท่าผลประโยชน์ปฐมภูมิ จึงมักจะเป็นผลประโยชน์ที่สามารถเจรจาต่อรองกันได้ เช่น ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ (international aid) การพัฒนาประเทศ และการรักษาข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น นโยบายข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ของจีนก็ถือว่าเป็นตัวอย่างผลประโยชน์ทุติยภูมิที่ชัดเจน เพราะนานาประเทศสามารถเจรจาต่อรองในการเข้าหรือไม่เข้าร่วมกับจีนได้ โดยสามารถเจรจาต่อรองระหว่างกันเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ตามที่ต้องการ ถึงแม้ว่าประเทศที่เข้าร่วมนั้นอาจจะได้ประโยชน์ที่น้อยกว่าก็ตาม และผลประโยชน์ทุติยภูมียังถูกนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อเจรจาต่อรองให้ประเทศเป้าหมายนั้นตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติของตนเอง

เมื่อพิจารณาตามประเภทของผลประโยชน์แห่งชาติในข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าผลประโยชน์แห่งชาตินั้นเป็นเรื่องที่บริหารจัดการได้ ซึ่งการบริหารจัดการผลประโยชน์นั้นก็สามารถได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่มากหรือน้อย หรือบางครั้งอาจไม่ได้ประโยชน์เลย แต่ด้วยข้อจำกัดหรือเหตุผลบางประการก็จำเป็นต้องยินยอมให้กับการเสียประโยชน์นั้นไป นอกจากนี้การบริหารจัดการผลประโยชน์ก็กระทำไปเพื่อหวังผลประโยชน์ในระยะยาวและระยะสั้น กล่าวคือผลประโยชน์ระยะยาวนั้นเห็นผลช้าแต่คุ้มค่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับ เช่น การทุ่มกำลังทางการทหารเข้าควบคุมพื้นที่ในจีนเจียงซูกลายเป็นจำนวนเงินมหาศาล ยินยอมที่จะให้นานาประเทศใช้ประเด็นปัญหาดังกล่าวโจมตีและบ่อนทำลายจีน แต่จีนนั้นมองว่าการจัดการปัญหาดังกล่าวก็เพื่อป้องกันความขัดแย้งในประเทศที่อาจจะเกิดขึ้นและลุกลามใหญ่โต หรือการที่จีนลงทุนถมสร้างเกาะในทะเลจีนใต้ด้วยงบประมาณมหาศาลนั้นเพื่อเป็นการสอดส่องดูแลและรักษาอำนาจอธิปไตยของตนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ เพื่อไม่ให้ประเทศผู้ไม่หวังดีเข้ามารุกล้ำอธิปไตยของจีน ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีหลายประเทศเช่น เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น ได้กล่าวอ้างสิทธิ์

อธิปไตยร่วมด้วย ส่วนผลประโยชน์ระยะสั้น คือการได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่รวดเร็วทันใจแต่ว่า
ไม่มีความมั่นคงถาวรและอาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานการณ์ที่ไม่มั่นคง
เช่น การที่จีนทุ่มงบประมาณอย่างหนักในประเทศแอฟริกาใต้ หรือการสร้างไฟความเร็วสูงจีน-ลาว
ในประเศลาว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความร่วมมือตามนโยบายข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ซึ่งจีนอาจจะได้ประโยชน์ในช่วงเริ่มต้นของการเข้าไปลงทุน แต่ในระยะยาวนั้นผลประโยชน์
ที่จีนได้รับอาจจะไม่เป็นเช่นดังช่วงแรกที่จีนเข้าไปลงทุน เพราะว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ จากภายนอก
ทั้งข้ออ้างการเมือง การเข้าแทรกแซงจากมหาอำนาจตะวันตก หรือประเด็นอื่นๆ ที่อาจจะทำให้
ประเทศเหล่านี้ไม่ยอมแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับจีนอีกต่อไปในอนาคต

สุดท้ายเมื่อใช้เกณฑ์ความเฉพาะเจาะจงมามองผลประโยชน์แห่งชาติแล้ว ก็จะสามารถ
แบ่งได้เป็นอีก 2 ประเภทเช่นกัน คือ “ผลประโยชน์ทั่วไป” (General Interest) กับ “ผลประโยชน์
เฉพาะด้าน” (Specific Interest) กล่าวคือ ผลประโยชน์ทั่วไปนั้นมีความกว้างขวางและครอบคลุม
ในหลายมิติ และมักจะเป็นหลักการทั่วไปที่สมาชิกของประชาคมระหว่างประเทศ
ส่วนใหญ่ให้การยอมรับ เช่น การค้าเสรี ประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน การพัฒนาที่ยั่งยืน
รวมถึงประเด็นเรื่องของการบริหารจัดการแม่น้ำหรือทางทะเลที่แต่ละประเทศจะต้องใช้ประโยชน์
ร่วมกัน ซึ่งหลักการทั่วไปเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นและมีการผลักดันในเวทีระดับพหุภาคี (multilateral)
ที่ประกอบด้วยประเทศสมาชิกจำนวนมาก หากต้องการให้นำข้อตกลงนั้น ๆ ไปใช้ในทางปฏิบัติ
และทำให้ประเทศได้ประโยชน์ ก็จำเป็นต้องมีการพูดคุยเกี่ยวกับ “ผลประโยชน์เฉพาะด้าน”
ที่มีความเฉพาะเจาะจงและลงไปในรายละเอียดก่อน จึงจะสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง
โดยผลประโยชน์เฉพาะด้านนั้นมีความชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง โดยมักจะขึ้นอยู่กับเวลา พื้นที่
เงื่อนไข และความจำเป็นต่าง ๆ ซึ่งแน่นอนว่ารายละเอียดในส่วนนี้มักจะปรากฏให้เห็นในเวที
ระดับทวิภาคี (bilateral) ที่เป็นการเจรจาต่อรองพูดคุยระหว่างตัวแสดงสองตัวแสดง ในแง่การ
เจรจามักจะมีการลงไปในรายละเอียด มีการต่อรองการได้เสียของผลประโยชน์ที่ชัดเจน เช่น ประเด็น
ปัญหาในการบริหารจัดการลุ่มน้ำโขงโดยเฉพาะเรื่องของการสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขง แน่นอนว่า
ประเทศต้นน้ำอย่างจีนอาจจะได้ประโยชน์มาก แต่ทว่าประเทศปลายน้ำอย่างไทย เวียดนาม ลาว
กัมพูชา เวียดนามอาจจะได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากถ้าประเทศจีนมีการกักเก็บน้ำมากเกินไป
ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งความแห้งแล้งและกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศปลายน้ำ
หรือการระเบิดหรือแตกของเขื่อนก็อาจจะนำมาซึ่งอุทกภัยร้ายแรงต่อประเทศปลายน้ำได้เช่นกัน

เมื่อเข้าใจแนวคิดในการบริหารจัดการผลประโยชน์ข้างต้นแล้ว เราจะสามารถ
มองเห็นภาพการบริหารจัดการผลประโยชน์แห่งชาติของแต่ละประเทศในปัจจุบัน ซึ่งหมายรวมถึง
การบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของกลุ่มประเทศในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องทั้ง 6 ประเทศ
โดยเฉพาะการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของประเทศจีนที่เป็นประเทศต้นน้ำ
และมหาอำนาจในภูมิภาคที่ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.เงินกับการบริหารจัดการผลประโยชน์ใน “แม่น้ำโขง”

นับตั้งแต่มีการปฏิรูปและเปิดประเทศในปี 1978 เศรษฐกิจและการเมืองจีนมีพัฒนาการแบบก้าวกระโดดและมีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก รวมถึงการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี จินผิงในปี 2013 ทำให้จีนในปัจจุบันกลายเป็นประเทศมหาอำนาจไม่เพียงแต่ในภูมิภาคเอเชียเท่านั้น แต่คือหนึ่งในประเทศมหาอำนาจที่แข็งแกร่งของโลก จีนมีมุมมองต่อพื้นที่ในภูมิภาคเอเชียว่าเป็นพื้นที่ของกลุ่มคนหรือคนชาติพันธุ์ชาวเอเชียเหมือนกัน ทั้งชนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ที่ใกล้เคียงกัน รวมถึงเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดมีความเชื่อมโยงทางภูมิศาสตร์ที่มีอาจจะตัดขาดหรือละทิ้งออกจากกันได้ สามารถพิสูจน์ได้จากการที่จีนดำเนินการทูตเพื่อนบ้านที่ดี ตั้งแต่ปี 1990 ภายใต้หลักการสำคัญของการเคารพซึ่งกันและกัน ความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกัน (the State Council Information Office, 2017) จีนมองว่าจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพื้นที่เอเชีย โดยพยายามผลักดันและส่งเสริมความร่วมมืออย่างรอบด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยสำหรับพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ประกอบด้วยกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาและมีประชากรชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งถือเป็นลูกหลาน “จีน” อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนาน จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพื้นที่นี้มาก โดยเฉพาะพื้นที่ที่จีนมีประโยชน์ร่วมด้วย พื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม อย่างพื้นที่ลุ่มน้ำโขง จีนเริ่มแสดงความสนใจอย่างเห็นได้ชัดต่อพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงในช่วงเวลาเดียวกับที่มีการก่อตั้ง GMS สะท้อนให้เห็นจากการสนับสนุนให้มณฑลยูนนานและมณฑลกว่างซีเข้าร่วม GMS ในปี 1992 และ 2005 ตามลำดับ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตก ซึ่งมุ่งพัฒนาพื้นที่ตอนในของประเทศ จีนมีความพยายามในการส่งเสริมเส้นทางขนส่งสินค้าจากยูนนานไปยังท่าเรือในเมียนมา เวียดนามและไทย (Yiamyut Suthichaya, 2021) นอกจากนี้จีนยังถือเป็นผู้ริเริ่มและผลักดันกรอบความร่วมมือ Lancang-Mekong Cooperation (LMC) ที่มีข้อตกลงความร่วมมือเกิดขึ้นในปี 2016 โดยมีวัตถุประสงค์ในการขยายการค้าและการลงทุน การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านกายภาพ การส่งเสริมความร่วมมือทางการเงิน การส่งเสริมความร่วมมือด้านทรัพยากรน้ำและการจัดการน้ำ การส่งเสริมความร่วมมือด้านพลังงาน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน (lmcchina.org, 2017) จะเห็นได้ว่าจีนพยายามที่จะเข้ามาบีบคั้นและกอบโกยผลประโยชน์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงอย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญและผลประโยชน์ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่มีต่อจีนสามารถวิเคราะห์ได้ 2 ด้าน คือ 1)ทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงพึ่งพาการค้าและการลงทุนจากจีนเป็นจำนวนมาก ทั้งเส้นทางการคมนาคมขนส่ง การนำเข้าส่งออกและการลงทุน และ 3 การทูตเพื่อนบ้านที่ดีของจีน หมายถึงนโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน ในฐานะที่เป็นหนึ่งในประเทศที่ใหญ่ที่สุดและมีอิทธิพลมากที่สุดในภูมิภาคนี้ จีนพยายามรักษาความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านมาตรการทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมที่ผสมผสานกัน

2)ด้านการเมือง โดยเฉพาะความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non – Traditional Security) อนุภูมิภาค
ลุ่มแม่น้ำโขงเป็นเส้นทางสำคัญเชื่อมโยงจีนสู่เอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเส้นทาง
ลำเลียงพลังงานให้แก่ภูมิภาคทางตะวันตกของจีน เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะเดียวกัน
นโยบายและการสนับสนุนจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ยังเป็นส่วนสำคัญต่อบทบาท
ของจีนในกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ (Center of Excellence in Mekong Studies, 2018)
ยิ่งไปกว่านั้น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จีนได้มุ่งเน้นการพัฒนาด้านพลังงานและพลังงานทดแทน
โดยมองว่ากลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงยังคงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์
 อีกทั้งยังต้องการการลงทุนในการพัฒนาด้านพลังงาน จีนจึงเชื่อว่าสามารถที่จะร่วมแบ่งปัน
ผลประโยชน์เหล่านี้ให้กับกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง โดยจีนได้ลงทุนในโครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ
ขนาดใหญ่ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ซึ่งปัจจุบันจีนมีส่วนร่วมใน
แผนพัฒนาโครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำขนาดใหญ่มากกว่า 50 แห่งในประเทศอนุภูมิภาคลุ่ม
แม่น้ำโขง โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการในประเทศกัมพูชา สปป. ลาว และเมียนมา โดยมีการก่อสร้าง
เขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้าแบบขึ้นบันไดมากกว่า 11 แห่ง บริเวณต้นน้ำแม่น้ำล้านช้างในประเทศจีน
จากเขื่อนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จทั้งหมด 26 แห่ง (Tanittha Sookklum, 2021)

แต่ในเวลาต่อมา ประเด็นเรื่องของการกักเก็บน้ำของเขื่อนภายในประเทศทำให้จีน
ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของการแบ่งปันข้อมูลน้ำและโครงการพัฒนาต่างๆของจีนในลุ่มแม่น้ำโขง
ก็สร้างปัญหาให้ประเทศที่อยู่ปลายน้ำไม่น้อยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการสร้างเขื่อน
เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมอย่างมาก เกิดภาวะ
ผันผวนของกระแสน้ำ อ่างเก็บน้ำของจีนทั้ง 11 เขื่อนในแม่น้ำโขงกักน้ำรวมกันไว้ทั้งหมด
47,774 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือราวๆ 15 เปอร์เซ็นต์ของน้ำที่ไหลลงแม่น้ำโขงทั้งหมด ซึ่งเป็น
ปริมาณที่มากมายนมหาศาลเพียงพอจะทำให้จีนสามารถกำหนดกระแสน้ำในแม่น้ำโขงได้จนเกิด
ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ‘ท่วมหน้าแล้ง แห้งหน้าฝน’ ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้ประเทศท้าย
น้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำทางตอนใต้ของเวียดนามและทะเลสาบใหญ่
ในกัมพูชาที่พึ่งพิงน้ำจากแม่น้ำโขงสำหรับผลิตต้นน้ำเค็มเพื่อทำการเกษตร เพาะเลี้ยงและการ
ประมง (Suphaluk Kanchanakhundee, 2021) (Phitsanu Rienmahakal, 2014, pp.1-14)
จากข้อมูลข้างต้น ในมุมมองของนักวิชาการมองว่า จีนจะได้ประโยชน์อยู่ฝ่ายเดียวจากแม่น้ำโขง แม้
จีนจะอ้างว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ อย่างรอบด้าน หรือแม้แต่การสร้าง
เขื่อนเพื่อการพัฒนาในด้านพลังงาน การระเบิดเกาะแก่งเพื่อขยายร่องน้ำโขงในการเดินเรือสินค้า
การไปมาหาสู่กันระหว่างประเทศภายในอนุภาคลุ่มน้ำโขงจะนำมาซึ่งผลประโยชน์มากกว่าโทษ
และจีนให้ความสำคัญในเรื่องผลประโยชน์ร่วมกัน(win-win situation) เสมอมา แต่จากการ
วิเคราะห์สถานการณ์ในปัจจุบัน ผลประโยชน์ที่จีนได้รับจากการบริหารจัดการแม่น้ำโขงก่อให้เกิด
การพัฒนาเขตการค้าบริเวณพื้นที่ภาคใต้ของจีน และเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทจีนที่ได้สัมปทาน
เดินเรือในแม่น้ำโขง แต่ประชาชนนับล้านที่อาศัยอยู่บริเวณสองฟากฝั่งแม่น้ำโขงต้องได้รับ

ผลกระทบโดยตรง ซึ่งหมายถึงการบริหารจัดการผลประโยชน์แม่น้ำโขงที่ไม่เท่าเทียม (Voice. Online, 2017)

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นชนวนให้เกิดการเข้ามาแทรกแซงของมหาอำนาจนอกภูมิภาคอย่าง สหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐอเมริกามองว่าจีนเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงสูงมากเกินไปจนความจำเป็น ในปี 2020 สหรัฐฯ ได้ดำเนินการต่อยอดโครงการติดตามความเคลื่อนไหวของเขื่อนบนแม่น้ำโขง (Mekong Dam Monitor MDK) ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2009 โดยเฉพาะเขื่อนในพื้นที่ของลาว และจีน ว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร มีการใช้ภาพถ่ายดาวเทียมเพื่อสอดแนม ซึ่งสหรัฐอเมริกาอ้างว่าการกระทำเช่นนี้ก็เพื่อรักษาสภาพของเขื่อนของประเทศปลายน้ำ และเป็นการกดดันจีนให้รายงานสถานะของน้ำในเขื่อนบนแม่น้ำโขงอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะสามารถทำให้ประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงที่อยู่กลางน้ำและปลายน้ำสามารถจัดการปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันที่ ไม่เสียผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังพยายามเข้ามาให้ความช่วยเหลือหลายๆ ประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อคานอำนาจกับจีน ทำให้จีนเริ่มวิตกกังวลว่าสหรัฐฯ เริ่มเข้ามาแทรกแซงและบ่อนทำลายอำนาจและความสัมพันธ์ของประเทศจีนกับประเทศในอนุภาคลุ่มน้ำโขง (Worak Mahathanobol, 2022)

4.ผลกระทบจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ใน “แม่น้ำโขง” ของจีนต่อประเทศลาว

จากการศึกษาและวิเคราะห์ผ่านแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการผลประโยชน์ พบว่า การบริหารจัดการผลประโยชน์ใน “แม่น้ำโขง” ของจีนนั้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อลาวในหลากหลายด้าน โดยสามารถจำแนกผลกระทบออกได้เป็น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการค้าและขนส่งทางเรือ และด้านการดำเนินชีวิตของประชาชน สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1.ด้านสิ่งแวดล้อม

ประเทศลาวมีการไหลของแม่น้ำโขงเรียบเคียงไปกับประเทศไทยแต่โดยส่วนใหญ่แล้ว มีการอาศัยอยู่ของประชาชนหรือการเป็นชุมชนน้อยกว่าไทย เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ จึงไม่เหมาะแก่การอยู่อาศัยมากนัก สำหรับพื้นที่ใช้สอยในแม่น้ำโขง ผังลาวจะมีเขื่อนน้ำลึกหรือเส้นแบ่งตามแนวน้ำโขงนั้นมากกว่าฝั่งไทย จึงถือได้ว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ในแม่น้ำโขงมากกว่าไทย อีกทั้งยังได้สิทธิประโยชน์ในการทำประมงหาปลาหรือการเก็บพืชพันธุ์น้ำได้มากกว่าไทย แต่ทว่าหลังจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของจีน โดยเฉพาะการสร้างเขื่อน ตะกอนดินต่างๆ ที่มีแร่ธาตุที่จำเป็นต่อการเพาะปลูกถูกกั้นไว้โดยเขื่อนตั้งแต่ในประเทศจีน บริเวณลุ่มน้ำโขงตอนล่างจึงสูญเสียธาตุอาหารในน้ำอย่างรวดเร็ว นอกจากกระทบต่อการประมงโดยตรงแล้ว ยังมีผลต่อการเกษตรริมฝั่งโขงที่ต้องพึ่งพาธาตุอาหารซึ่งไหลมา

กับกระแสน้ำสะสมเป็นปยุในดิน เป็นเหตุให้ทำการเกษตรได้น้อยลง เพราะเนินทรายริมน้ำลดลงและขาดความอุดมสมบูรณ์ และอาจทำให้ปลาในธรรมชาติสูญพันธุ์ได้ จะส่งผลให้มีปลานอกท้องถิ่นเข้ามาแทนที่ (Prachatai, 2019) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าฝั่งลาวจะมีความลึกของแม่น้ำโขงมากกว่าฝั่งไทย ซึ่งจะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์กว่าฝั่งไทย โดยแอ่งน้ำลึกที่เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งหาอาหารของปลาบึกก็ได้รับผลกระทบจากการพังทลายของชายฝั่งหน้าดิน แอ่งน้ำลึกจึงตื้นเขิน และสูญเสียต่อการสูญพันธุ์ของปลาบึก (National Human Rights Commission, 2004) และการก่อสร้างทำเขียบเรือทำให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศ การเปิดให้มีการเดินเรือขนาดใหญ่ การระเบิดแก่งหินและสันดอนทรายในเขตประเทศจีนจนถึงเขตรอยต่อเมียนมา-ลาว ทำให้กระแสน้ำมีความเร็วและไหลเชี่ยวมากขึ้น การปิด-เปิดประตูระบายน้ำของเขื่อนในประเทศจีนก็ทำให้การขึ้นลงของน้ำผิดปกติ และยังส่งผลให้การพังทลายของชายฝั่งเร็วและรุนแรงมากขึ้นด้วย (Local Community Development Institute, 2004) ด้วยสาเหตุเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมโดยรอบน้ำโขงของลาวไม่น้อย

2.ด้านการค้าและขนส่งทางเรือ

อีกประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อลาวจากการบริหารจัดการแม่น้ำโขงของจีนคือการสร้างเขื่อนและการเปิดปิดของเขื่อนในประเทศจีน ซึ่งที่ผ่านมา การปิดประตูระบายน้ำของเขื่อนส่งผลให้เรือของชาวบ้านในหมู่บ้านท่าสะหวางของจังหวัดไชยบุรี ประเทศลาวนั้นติดอยู่ริมตลิ่งเป็นจำนวนมาก เพราะระดับน้ำที่ลดลงไปมาก แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเปิดปิดเขื่อนกลับบอกว่าพวกเขา กำลังพยายามทดลองเรื่องการปล่อยน้ำและอ้างว่าการสร้างเขื่อนไม่ได้เป็นสาเหตุของเรื่องภัยแล้งที่เกิดขึ้น (Prachatai, 2019) เรื่องนี้เป็นข้อกังวลของประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศลาวเรียกฝั่งโขงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้เรือขนส่งขนาดใหญ่ของจีนที่มาพร้อมกับมลพิษต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางเสียงจากเครื่องยนต์เรือ มลพิษทางน้ำมันของเรือ มลพิษทางอากาศจากควันท่อไอเสียของเรือ การแพร่กระจายเชื้อโรคต่างๆ ที่มากับคนงานเรือ และยังมีคลื่นขนาดใหญ่จากการเดินเรือพาณิชย์ส่งผลให้ตลิ่งพังลงและทำให้เกิดอุบัติเหตุกับเรือประมงขนาดเล็กของประชาชนลาว หรือเรือขนส่งสินค้าขนาดเล็กของลาว นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของลาวก็ถูกทำลายลงเช่นกัน (National Human Rights Commission, 2004) กรณีที่เห็นได้ถึงผลกระทบที่ชัดเจนมากที่สุดคือ เมืองห้วยทรายแขวงบ่อแก้ว ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญของลาว ที่มีการติดต่อกำชายกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจีน ไทย ที่ต้องพบกับปรากฏการณ์การหลั่งไหลเข้ามาของทุน แรงงานและผลผลิต หรือสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะจีนเป็นจำนวนมาก ทำให้มีสินค้าจีนเข้ามาแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดจากพ่อค้าแม่ค้าลาวไป ทำให้สินค้าของลาวขายได้น้อยลง ส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าลาวบางส่วนตัดสินใจเลิกอาชีพค้าขาย หรือถูกแทนที่ด้วยผู้ประกอบการจากจีน และในประเด็นนี้ลาวสูญเสียผล

ประโยชน์เป็นอย่างมาก โดยแทบจะไม่ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการแม่น้ำโขงในส่วนนี้เลย อีกทั้งอำนาจการต่อรองของลาวที่มีต่อประเทศจีนก็ไม่มีมากพอ เพราะประเทศลาวไม่มีพื้นที่ที่ติดกับทะเล จึงต้องพึ่งพาอาศัยการขนส่งสินค้าทางน้ำในแม่น้ำโขงเพียงอย่างเดียว ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าจากจีนหรือการขนส่งสินค้าไปยังเมียนมา ไทย กัมพูชา และเวียดนาม

3.ด้านการดำเนินชีวิตของประชาชน

ผลกระทบจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของจีนที่มีต่อลาวนั้น แน่นนอนว่ามีไม่น้อยกว่าเมียนมาและไทย โดยเฉพาะในด้านการเกษตร อุปโภค บริโภค โดยประเทศลาวมีการพึ่งพาอาศัยแม่น้ำโขงจากการสูบน้ำดิบจากแม่น้ำโขงเพื่อผลิตเป็นน้ำประปา การลดระดับลงอย่างรวดเร็วของน้ำจึงทำให้ไม่สามารถผลิตน้ำประปาได้ รัฐวิสาหกิจน้ำประปานครหลวงเวียงจันทน์แจ้งเตือนอย่างเป็นทางการว่า แม่น้ำโขงมีระดับต่ำมากทำให้โรงผลิตน้ำประปาทำการผลิตน้ำได้ไม่เต็มที่ และแจ้งให้ประชาชนชนกักเก็บน้ำในครัวเรือนให้เพียงพอจนกว่าสถานการณ์น้ำจะกลับสู่ความปกติ (Tanyaporn Buathong, 2019) ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งหลังจากที่จีนได้สร้างเขื่อนและไม่มีการแจ้งเตือนการปล่อยน้ำให้ทางลาวทราบ จึงส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในการผลิตน้ำประปาเพื่อการอุปโภคและบริโภค ยิ่งไปกว่านั้นการสร้างเขื่อนมากกว่า 11 เขื่อนของจีน พอเข้าสู่ช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลากที่มีปริมาณน้ำเป็นจำนวนมากก็จะทะลักล้นเขื่อน ทำให้ชาวบ้านที่อยู่บริเวณริมฝั่งน้ำโขงต้องอพยพหนี สร้างภาระค่าใช้จ่ายให้ชาวบ้านจากเดิมที่พึ่งพาแม่น้ำโขงในการเลี้ยงชีพ (Thanyaporn Buathong, M.P.A.) นอกจากนี้ในช่วงฤดูแล้งก็ส่งผลกระทบเช่นกัน เพราะจีนมีการกักเก็บน้ำในเขื่อนไว้และไม่ยอมปล่อยให้ไหลลงมา ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์แก่ประชาชนในประเทศจีนเอง โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งจากการไม่ปล่อยน้ำจากเขื่อนของจีน คือเกษตรกรในจังหวัดไซยะบุรีที่ไม่สามารถปลูกข้าวได้ตามฤดูกาลเพราะน้ำไม่พอใช้สำหรับการชลประทาน จากการศึกษาคาดการณ์ว่า ในปี 2583 กระแสน้ำที่ไหลมากขึ้นในหน้าแล้งและภาวะดินเค็มที่ลดลงจะทำให้ผลผลิตนาปรังเพิ่มขึ้นได้ แต่ในบางพื้นที่จะเสียจำนวนผลผลิตลง เนื่องจากประสบปัญหาการไหลของกระแสน้ำที่ซับซ้อนและระดับน้ำทะเลที่เพิ่มขึ้น (Prachatai, 2019) และเป็นที่ทราบกันดีว่าส่วนหนึ่งนั้นก็ขึ้นอยู่กับสภาวะอากาศตามฤดูกาลในแต่ละปี แต่ทว่า การสร้างเขื่อนและกักเก็บน้ำหรือปล่อยน้ำของจีนก็เป็นที่ประจักษ์ว่าส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศลาวไม่น้อย และก็จะเป็นอย่างนี้ต่อไปถ้าหากทางรัฐบาลลาวและจีนยังไม่มีการเจรจาในการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงอย่างจริงจัง

สรุป

เมื่อวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎี “ผลประโยชน์แห่งชาติ” แล้วนั้น นานาประเทศล้วนแต่มุ่งหวังให้ประเทศของตนได้รับผลประโยชน์มากที่สุดจากการบริหารจัดการระหว่างประเทศ โดยผู้นำประเทศต้องเห็นผลประโยชน์แห่งชาติส่วนรวมเป็นสำคัญ ถึงแม้ในบางครั้งในการได้ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับมานั้นอาจจะนำมาซึ่งผลกระทบที่ไม่คาดคิดได้ เช่น ความขัดแย้ง เพราะเรื่องผลประโยชน์นั้นมันมีนัยยะสำคัญในเรื่องของ “อำนาจ” เข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการจะได้ผลประโยชน์ที่เหมาะสมหรือเป็นที่ยอมรับกันได้ระหว่างประเทศนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการผลประโยชน์ที่ดี มีการเจรจาและตกลงที่สมควรและยอมรับกันได้ทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย เมื่อการบริหารจัดการผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมแล้วนั้น แน่นอนว่าก็จะสามารถป้องกันการเกิดความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ในอนาคตได้ สำหรับ “การจัดการผลประโยชน์” ของจีนในแม่น้ำโขงแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะขยายอิทธิพลและการควบคุมเหนือแม่น้ำและทรัพยากรในพื้นที่อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยการสร้างเขื่อน การกักเก็บน้ำ การควบคุมระดับน้ำ และอำนาจในการต่อรองระหว่างประเทศที่มีความเชื่อมโยงกับจีนเช่น เวียดนาม ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่มีการพึ่งพาแม่น้ำโขงในหลายด้านทั้งทางเศรษฐกิจการค้า การขนส่งคมนาคม การเกษตรและการดำรงชีวิตของประชาชนเรียบง่ายแม่น้ำโขง และพื้นที่ใกล้เคียงแม่น้ำโขง

จากการบริหารผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของจีนที่มีต่อลาวนั้น แม้ว่าลาวจะมีการพึ่งพาและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมากจากการลงทุนและโครงการโครงสร้างพื้นฐานของจีน แต่ผลกระทบจากการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขง ลาวก็ได้รับผลกระทบด้านลบ ไม่ว่าจะเป็นความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การสูญเสียรายได้ การย้ายถิ่นฐานของชุมชนท้องถิ่น และการสูญเสียอำนาจอธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ ในช่วงปี 2010-2022 ที่ผ่านมานอกจากประเทศลาวแล้วนั้นประเทศต่างๆ ในภูมิภาคมีความกังวลมากขึ้นเกี่ยวกับการครอบงำของจีนในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเรียกร้องให้มีความโปร่งใสและความร่วมมือมากขึ้นในการจัดการทรัพยากรของแม่น้ำ และบางประเทศพยายามที่จะลดการพึ่งพาการลงทุนและความช่วยเหลือจากจีน และคาดหวังต่อการเพิ่มความร่วมมือในโขง - ล้านช้าง (Lancang- Mekong Cooperation – LMC) ที่จะใช้ในการบริหารจัดการผลประโยชน์ในแม่น้ำโขงของจีนมีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน

บรรณานุกรม

- Algosai, G. A. (1965). The Theory of International Relations: Hans J. Morgenthau and His Critics. **Background**, Vol. 8, No. 4, pp.221-256.
- Angkhana Nagakerd. (2021). **‘Voice from the Mekong River’, life is lost on the river that can’t be returned**. Retrieved April 13, 2023 from Urban creature <https://urbancreature.co/mekong-voice/>
- BBC NEWS Thai. (2017). **Special Report: With the occurrence of exploding rapids in the Mekong River, Thailand stands to potentially lose even more**. Retrieved April 01, 2023 from BBC NEWS Thailand?: <https://www.bbc.com/thai/thailand-38948848> (in Thai)
- Birt, J. (2023). **Conflict of Interest: Definition, Examples and Tips**. Retrieved March 11, 2023 from Indeed: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/conflict-of-interest>
- Boundless. (n.d.). **National interest**. Retrieved March 11, 2023 from bluebox. creighton: <https://bluebox.creighton.edu/demo/modules/en-boundless-old/www.boundless.com/political-science/definition/national-interest/index.html>
- Burchill, S. (2005). **The National Interest in International Relations Theory**. London: Palgrave Macmillan .
- Center of expertise in Mekong Studies. (2018). **Chinese Influence in ASEAN: A Case Study of the Greater Mekong Sub-Region Countries**. Retrieved March 20, 2023 from Chulalongkorn University: <https://www.chula.ac.th/impact/3890/>
- Department of Fisheries, Division of Foreign Fisheries. (2020). **Economic Cooperation Development Program in the Greater Mekong Sub-Region (GMS)**. Retrieved April 20, 2023 from Department of Fisheries: https://www4.fisheries.go.th/local/index.php/main/view_activities/1232/74748
- Fravel, T. (2012). International Relations Theory and China’s Rise: Assessing China’s Potential for Territorial Expansion. **International Studies Review**, vol.12, pp.505–532.
- Institute of Local Community Development. (2004). **Chinese dams, ecological and social impacts in the Mekong River Basin**. Retrieved April 20, 2023

- from <https://www.ldi.or.th/2016/08/28/เพื่อนจีน-ผลกระทบนิเวศ/>
- Jiradej Milintapas. (2012). **National interests: things we never knew and thought about.** Retrieved April 11, 2023 from GotoKnow: <https://www.gotoknow.org/posts/218646>
- Kiratika Atiburanakul. (2022). **When the river of life and culture of the Mekong people is about to disappear.** thecitizen.plus. Retrieved December 31, 2022 from <https://thecitizen.plus/node/57733>
- Kittipos Phuttivanich. (2021). National Interest and International Relations Theories. **Journal of Political Science Review**, Vol. 8, No. 15, pp.1-25. (in Thai)
- Kolakanh Khammavong. (2020). A Model of Water Resource Management in the Lower Mekong Basin, the Lao People's Democratic Republic. **Journal of MCU Peace Studies**, Vol.8 No.4, pp.1395-1403
- Krisada Boonchai. (2010). History "Mekong Basin Region". **Journal of the Mekong Basin**, Year 6, Issue 1, pp.85-106
- Law Insider. (n.d.). **Management Interest.** Retrieved January 25, 2023 from Law Insider: <https://www.lawinsider.com/dictionary/management-interest#:~:text=More%20Definitions%20of%20Management%20Interest&text=Management%20Interest%20means%20those%20Units,the%20Managing%20Member%20sees%20fit>
- lmcchina.org. (2017). **A Brief Introduction of Lancang-Mekong Cooperation.** Retrieved January 26, 2023 from Lancang-Mekong Cooperation: http://www.lmcchina.org/eng/2017-12/13/content_41449851.html
- Men, J. (2016). Interest Management in International Relations. **Journal of Politics and Law**, 9(3), pp. 91-96
- Mingkwan Rattanakhot. (2021). **Mekong Basin Cooperation Working Group ministry of foreign affairs with a mission to create cooperation to restore the Mekong River Basin after COVID-19.** Bangkok: The Cloud.
- National Defense College (2010). **National Strategy Development Manual.** Bangkok: National Defense College
- National Human Rights Commission. (2004). **Natural Resources Management Conference.** Retrieved January 05, 2023 from <http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F07469.pdf>
- Oxfam America. (2022). **Why oppose the explosion of islands on the Mekong**

- River?** Retrieved January 18, 2023 from <http://www.livingriversiam.org/4river-tran/4mk/book-mekong-rapid.pdf>
- Phitsanu Rienmahakal. (2014). China's dynamics in the Greater Mekong Sub-region and its implications for Thailand. **ITD POLICY BRIEF, International Institute for Trade and Development**, pp.1-14
- Prachatai (24 July 2019). **Rought is not enough Water dams aggravate Lao farmers along the Mekong**. Retrieved January 18, 2023 from Prachatai.com <https://prachatai.com/journal/2019/07/83563>
- Sittichart Somta. (n.d.). **The Mekong River and the Development of Capitalism**. Retrieved January 18, 2023 from Office of Border Economy and Logistics Study: OBELS : <http://rs.mfu.ac.th/obels/?p=1286#:~:text=%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B9%82%E0%B8%82%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8>
- Sumalee Sukdanon. (2017). **Transportation on the upper Mekong River**. Retrieved January 29, 2023 from Chulalongkorn University <http://www.cuti.chula.ac.th/articles/479/>
- Supansa Tawai-Tien. (2014). The development of commercial navigation channels and the impact on the Mekong sub-region. **Walailak Abode of Culture Journal**, pp.163-178
- Suphaluk Kanchanakhundee. (2021). **Geopolitics over the Mekong Basin: The Competition of Superpowers**. Bangkok: the 101.world. (in Thai)
- Taniththa Sookklum. (2021). **Competition between Great Powers in East Asia: A Case Study of the Energy Landscape in the Greater Mekong Subregion**. Bangkok: International Studies Center.
- ThaiPBS. (2022). **Open a war of discourse “China-US” on the “Mekong River Dam”**. Retrieved January 29, 2023 from Thai PBS: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/315331>
- ThaiPublica. (2013). **Thai capital, who capital, Myanmar electricity at Salween dam Dawei and Mai-Kok coal**. Retrieved January 12, 2023 from <https://thaipublica.org/2013/10/terra-1/>

- Thanyaphon Buathong. (2019). **Mekong River: What happened to Thailand? When China and Laos do not drain water from dams on the Mekong River.** Retrieved February 16, 2023 from BBC NEWS Thailand <https://www.bbc.com/thai/thailand-49072092>
- Thanyaphon Buathong. (n.d.). **Explore the pulse of the Mekong River.** Retrieved January 29, 2023 from BBC NEWS Thailand https://www.bbc.com/thai/resources/idx-sh/mekong_blast_thai
- The State Council Information Office. (2017). **China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation.** Beijing: the State Council Information Office of the People's Republic of China.
- Thiraphat Chaiphiphat. (2015). The 2nd Chiang Saen Commercial Port Authority, impacts on the way of life of the people in Ban Sob Kok Community, Ban Saeo Subdistrict, Chiang Saen District, Chiang Rai Province. **Journal of the Graduate School of Volunteers**, Vol. 12, No. 1, pp.180-210.
- Tigger Palungjit. (2009). **Know the Mekong River.** Retrieved January 31, 2023 from <https://palungjit.org/threads/รู้จักแม่น้ำโขง.189034/>
- Voice Online. (2017). **Mekong River Development Plan China wins unilaterally.** Retrieved January 08, 2023 from Voice.Online: <https://www.voicetv.co.th/read/527719> (in Thai)
- Worasak Mahathanobol. (2022). **The future of the Mekong Basin in the context of the expansion of China's power.** Retrieved March 29, 2023 from Local Community Development Institute: <https://www.ldi.or.th/2022/06/03/china-maekhong/>
- Yiamyut Suthichaya. (2021). **Drilling through the US-China cooperation framework on the Mekong River A new political battle in the region.** Retrieved January 02, 2023 from Prachatai: <https://prachatai.com/journal/2021/02/91533>